

A photograph of a woman with blonde hair reading a book to a young child. The child is wearing a red shirt and blue denim overalls. They are sitting in front of a brick wall. The image is framed by a large, light green circular graphic on the left side.

Hushållsnära tjänster på frammarsch i Europa

”Med andra ord, de snabbast växande branscherna – sysselsättningsmässigt – är nästan alla förknippade med olika typer av tjänster.”

ur statliga Verket för näringslivsutvecklings årsbok, 2006

Kan vi göra dig en tjänst?

Fler än fyra av tio arbetar inom den privata tjänstenäringen. 330 000 fler sedan 1993, under en period då den totala sysselsättningen endast ökade med 250 000 svenskar. Den privata tjänstenäringen svarar för en fjärdedel av exporten, två tredjedelar av näringslivets produktion och hälften av Sveriges BNP. Fyra av fem nystarter är tjänsteföretag. Tjänstesektorns betydelse för Sveriges framtida välbefinnande, välfärd och arbetstillfällen kan inte överskattas.

Vad är då en tjänst? Den kan vara lite svårfångad. Vid jämförelse med en bil, ett kullager eller en dator du får levererat i en pappkartong framstår tjänsten som lättflyktig. En av tjänstens karaktärsdrag är just att den är omedelbar. Ofta personalintensiv och specialiserad. Går inte att lagra eller massproducera. Den är individuell. Unik. Detta kräver att tjänsten betraktas ur ett nytt perspektiv; både som del av ekonomin i stort och som avgörande för hur framtidens arbetsmarknad organiseras.

Almega organiserar och företräder landets tjänsteföretag. Vi vill att tjänsten får den uppmärksamhet den förtjänar. Som byggare av det svenska välbefinnandet. Som utvecklare av den gemensamma sektorn. Som skapare av framtidens företag och jobb.

Tjänsteföretagen erbjuder Sverige möjligheten att bli ett bättre och rikare land att leva i. Men det kräver ett nytt perspektiv; med målet att omvandla Sverige till en ständigt växande tjänsteekonomi och modet att ta de nödvändiga politiska beslut som krävs för att bereda vägen för nästa generation av svenska företagssuccéer.

Till er tjänst!

Jonas Milton, vd

Ulf Lindberg, näringspolitisk chef

Innehåll

1	Sverige måste också våga ta steget.....	6
2	Det händer i Europa	7
2.1	Många skäl till ökat stöd	8
2.2	Frankrike satsar störst	9
2.3	Nya tjänster behövs i ett åldrande Europa.....	12
3	Frankrike	13
3.1	Ny modell ska skapa 500 000 nya jobb - ”en stilla revolution” i tjänstesektorn.....	13
4	Belgien	18
4.1	Nytt system med hushållstjänster har gjort succé - över 25 000 personer har fått jobb	18
5	Tyskland.....	22
5.1	Nära 120 000 jobbar lagligt åt privathushåll - en ökning med 15 procent på ett år	22
6	Italien.....	27
6.1	Över 600 000 utför privata hushållstjänster	27
7	Österrike	29
7.1	Premiär för hushållscheckar den 2006 - förväntningar på 20 000 jobb till år 2010	29
8	Finland	31
8.1	Skatteavdraget har gett jobb och ökat det kvinnliga företagandet	31
9	Alternativ enda möjliga vägen	33
	Bilaga: Statligt stöd åt hushållstjänster i olika länder, hushåll och företag	

Rapporten är skriven av Tryggve Gustafsson, frilansjournalist och Irene Fällström, Almega

1 Sverige måste också våga ta steget

Nya vägar måste ständigt prövas för att ge människor möjlighet till arbete och försörjning. Det sker idag ett reformarbete runt om i Europa som går ut på att stimulera utbudet av hushållsnära tjänster. I år satsar den franska regeringen på en ännu större expansion. Det sker bland annat med hjälp av ökat ekonomiskt stöd till företagen i branschen men också till hushållen som redan tidigare kunnat göra skatteavdrag för hushållsnära tjänster.

Även Tyskland, Österrike, Italien och Belgien söker skapa nya och bättre jobb för att stödja utvecklingen av tjänster riktade mot de privata hushållen. I Norden har Finland sedan flera år ett framgångsrecept med statligt stöd åt branschen.

Vilka möjligheter har vi i Sverige? Skulle vi ha råd att införa en skattereduktion för hushållsnära tjänster?

Ja, det är till och med så att Sverige med stor sannolikhet skulle vinna på att införa ett skatteavdrag. Enligt Konjunkturinstitutets studie, (juni 2005) skulle jobben inom hushållsnära tjänster öka med mellan 3000 och 19 000 jobb.

För några år sedan uppskattade Riksskatteverket att den svarta marknaden för hushållsnära tjänster uppgick till cirka 3 miljarder kronor per år. Reparationer, om och tillbyggnad ingick ej i beloppet. Den vita marknaden uppgår till cirka 150 miljarder kronor per år. Sverige har idag en rad företag som väntar på chansen att få växa på den privata marknaden. Ett skatteavdrag för hushållsnära tjänster är en viktig pusselbit för att utvecklingen ska få en ketchupeffekt.

Att köpa tjänster ”vitt” är idag för dyrt för låg- och medelinkomsttagare. Det är många grupper som skulle gynnas av skattelättnader för hushållsnära tjänster, såväl äldre som heltidsarbetande småbarnsföräldrar. Över en halv miljon LO-medlemmar har uttalat att de har behov av att köpa hjälp för att klara sin vardag på ett bra sätt.

Vi måste våga prova nya vägar. Med en växande servicesektor kan vi skapa välfärd för många.

Irene Fällström,
projektledare näringspolitik

2 Det händer i Europa

Frankrike gör från i år en jättesatsning på hushållsnära tjänster som saknar motstycke i något annat europeiskt land.

Belgien införde ett nytt och öppnare system för hushållsnära tjänster år 2004 och som sedan dess upplevt en kraftig expansion, särskilt genom bemanningsföretagens inträde på marknaden.

Tyskland ger sedan år 2003 ett särskilt stöd åt hushållsnära tjänster, bl a som en del i de s k minijobben som får stöd genom lägre sociala avgifter. De lägre avgifterna behålls för de hushållsnära tjänsterna även efter den 1 juli i år, då de höjts för övriga minijobb. Tyskland ser talrika möjligheter till ökad sysselsättning genom jobb i privathushåll. Skatteförmånerna har därför ytterligare förbättrats och listan över hushållstjänster har utökats under våren 2006.

Italien har markerat de hushållsnära tjänsternas betydelse. Skatteavdrag får där göras för vissa uppgifter som hör till hushållsnära tjänster. Då 700 000 invandrare legaliserades för några år sedan tillämpades särskilt generösa villkor för dem som arbetade i privathushåll. System med s k ”arbetskuponger” för bland annat hushållstjänster utförda av arbetslösa och andra arbetssökande prövas nu i flera italienska städer.

Österrike har från årsskiftet 2006 lanserat ett helt nytt system med ”tjänstecheckar”, ”Dienstleistungsschecken” som betalning för hushållsnära tjänster. För Österrike är det helt nytt, man har aldrig haft något sådant förut. En nyutkommen broschyr avslöjar vad det ytterst handlar om. Namnet på broschyren: ”Legal ist genial!” (”Legalt är genialt”)

I **Finland** fördubblades avdragsmöjligheten för hushållsnära tjänster år 2006. Branschen för hemservice växer och beräkningarna för 2004 visar en tillväxt med ytterligare 20 procent jämfört med 2003. Det svarta arbetet har minskat och en ny servicemarknad har skapats där många människor har startat företag och fått arbete.

En snabb blick på USA

I USA har hushållsnära tjänster numera en mycket snabb utveckling. Befolkningen åldras även i USA, år 2030 kommer 70 miljoner amerikaner att vara över 65 år. De som är över 65 är det snabbast växande skiktet i befolkningen.

Invånarna i USA kommer år 2008 att betala cirka 8,5 miljarder dollar för skilda vård- och omsorgstjänster i hemmet, vilket är en mycket kraftig ökning jämfört med tidigare.

Tjänster som hälsovård i hemmet väntas växa med 70 procent till 2014 och vård och omsorg i hemmet med 55 procent. Tre av fyra jobb inom sektorn finns i dag hos privata företag i branschen.

Andra tjänster till hushållen kommer också att öka, bland dem matlagning och catering. Utgifterna för städning och renhållning av hemmen uppgår till ungefär 9 miljarder dollar om året och ökar med ca 20 procent om året. En familj som sysselsätter en person med arbete i hemmet betalar skatt och sociala avgifter bara om lönen uppgår till mer än 1 500 dollar om året.

2.1 Många skäl till ökat stöd

Allt fler länder i Europa ger stöd åt hushållsnära tjänster. Skälen till det är många och ungefär de samma överallt. Främst finns en strävan att minska den stora mängden svartjobb som översvämmer sektorn i dag och gör att samhället går miste om enorma belopp i skatt och uteblivna sociala avgifter.

Ett annat lika viktigt skäl är att utnyttja den mycket stora potentialen till nya jobb, inte minst för människor utan eller lägre utbildning. I arbetslöshetens Europa är de hushållsnära tjänsterna en bransch som kan skapa högre sysselsättning och större ekonomisk tillväxt. Samtidigt ger de en möjlighet att nå bättre balans mellan arbete och familjeliv och underlätta vardagen för arbetstvingda hushåll, särskilt för kvinnorna. Det finns likaså en önskan om att skapa bättre villkor för dem som jobbar med hushållsnära tjänster och höja arbetets status genom bättre lön och social trygghet. De många sysselsatta i svartjobb lämnas nu utan rättigheter och krav på arbetsmiljö, socialt skydd och pension. Nästan alla är kvinnor.

Flera länder gör nu kraftiga försök att öka och synliggöra utbudet av hushållsnära tjänster. Regeringarna hjälper också till att sänka priset på tjänsterna så att de som jobbar lagligt ska kunna konkurrera med alla som jobbar svart.

I första hand sker det med lägre skatter och sociala avgifter och eller arbetsgivaravgifter som tar sikte både på företag och hushåll. Men där finns även en klar strävan att få mera enhetliga regler och strukturer för sektorn, som ju överallt är mycket stor. De statliga stöden ger inte bara en skjuts åt den redan kraftigt ökande sysselsättningen i branschen utan tjänar även som en bromskloss mot svartjobb. Större delen av pengarna kommer tillbaka till statskassan, då det skapas nya jobb och svarta jobb omvandlas till vita.

Skillnader i de sociala systemen, särskilt när det gäller vård och omsorg, påverkar hur bidragen utformas i olika länder och därmed delvis också avgränsningen av hushållsnära tjänster. Här går förstås inte att närmare redogöra för det. Löner och anställningsförhållanden skiljer sig givetvis också åt.

Skillnader finns också i synen på själva systemet, om det ska vara öppet och marknadsinriktat och mera generellt eller om ett stöd till sektorn främst ska ses som en mera begränsad arbetsmarknadsåtgärd för att ge sysselsättning åt vissa grupper av arbetssökande. Den öppna synen tycks här vinna terräng. Det är också enda vägen till en stark expansion.

2.2 Frankrike satsar störst

Frankrike är det land som sedan mer än tio år har stöttat utvecklingen av branschen. Belgien har i över ett decennium försökt skapa jobb i sektorn, fast det skett mycket begränsat fram till 2004. Sedan dess har de privata initiativen och även sysselsättningen i sektorn tagit fart genom ett nytt, förändrat system.

Frankrike gör ett nytt avstamp från i år med den i särklass största och bredaste satsningen på hushållsnära tjänster i Europa. Både företag, offentliga sektorn, föreningar, icke vinstdrivande organisationer och enskilda är engagerade. En särskild myndighet har skapats i år för att stödja branschens uppbyggnad och struktur. Ett nytt och utvidgat betalssystem med checkar samt ytterligare sänkta skatter och arbetsgivaravgifter från 2006 har redan gett resultat. Hushållen som köper tjänsterna får sedan tidigare skatterabatt. Det nya systemet har gett luft under vingarna åt de privata företagen i branschen. De har tredubblats från 2005 och var uppe i över 2000 i mars i år. Regeringens mål är att skapa en halv miljon nya jobb i sektorn på tre år. De första månaderna 2006 skapades 36 000 nya jobb, dubbelt så hög tillväxt som förut.

Belgien har ett tio år gammalt system med hushållscheckar. Det har tidigare varit begränsat till att särskilda arbetsförmedlingar sökt skaffa jobb åt långtidsarbetslösa hos godkända företag i branschen. Från 2004 har systemet öppnats för alla som vill jobba lagligt. Bemanningsföretag har släppts in i branschen vilket medfört en oerhört starkt expansion, särskilt i Flandern. Volymen har mångdubblats på ett par år. Priset på tjänsterna hålls nere med hjälp av en kraftig statlig subvention jämte skatteavdrag på 30 procent för hushållen. Det nya systemet har blivit en succé och 2006 finns redan 25 000 sysselsatta hos 275 000 kunder hos de belgiska hushållen.

I **Tyskland** kan hushållsnära tjänster bland annat utföras som ”*minijobb*” sedan 2003. De sociala avgifterna för minijobb är lägre än normalt, och extra låga för minijobb i hushåll. När de höjdes för övriga minijobb den 1 juli 2006 fick avgifterna för minijobb i hushåll ligga kvar på tidigare nivå som en stimulans – ett bevis för den vikt som tillmätts sektorn.

Hushållen, som vid minijobb alltid är arbetsgivare, får dra av 10 procent på skatten för arbetet upp till 510 euro om året. Minijobbaren slipper helt undan skatt för arbetet om lönen inte är över 400 euro per månad. Minijobbaren har socialt försäkringsskydd.

Förmånerna som är knutna till systemet har gjort att minijobben i tyska hushåll tredubblats sedan slutet på 2003. För minijobben – och enbart för dem - finns ett system med betalning i form av hushållscheckar.

Även hushållstjänster utförda av företag är avdragsgilla upp till 600 euro per år. Nyheter från våren 2006, och som gäller retroaktivt i år, är att hushållen kan göra större skatteavdrag än tidigare för tjänster till vårdbehövande i hemmet. Listan över avdragsgilla hantverksarbeten i hemmet har utökats.

De utökade skatteförmånerna ingår i en satsning som regeringen gör på hushållstjänster inom ramen för ett stort struktur- och sysselsättningspaket som lades fram i början av året. Där är 2,5 miljarder euro avsatta för hushållstjänster under fyra år.

I **Italien** ges från 2006 möjlighet till skatteavdrag med upp till 1 820 euro till hjälpbehövande personer i hemmet eller till deras anhöriga som betalar tjänsten. De slipper även de sociala avgifterna för hjälpen. Beloppet är höjt i 2007 års deklaration.

System med kuponger som betalning för bland annat hushållsnära tjänster prövas sedan någon tid även i Italien. Det sker på försök på ett antal orter i landet, mest städer i norra Italien. Kupongsystemet är här mest en arbetsmarknadsåtgärd. Syftet är främst att ge jobb åt arbetslösa och vissa andra grupper – personer som ofta annars skulle jobba svart och som nu får större möjligheter till egen försörjning och större trygghet genom att arbeta legalt ibland annat privathushåll.

Österrike införde vid årsskiftet 2006 ett system med hushållscheckar – det är helt nytt för landet. Här är tjänsten då regelmässigt en ”affär” mellan hushållet och den enskilde personen som utför jobbet. Betalningen sker i form av en check. Den är lön, och täcker därutöver normalt bara en olycksfallsförsäkring, men inte till exempel avgifter för pension. Staten ger

dock inga övriga bidrag i Österrike för att systemet ska få fart. Kampen mot svartjobb är tydligt utpekad som främsta målet.

Finland Under 2004 köpte finländarna hemservicetjänster med skatteavdrag för 457 miljoner euro. Cirka 6,6 procent av de finska hushållen nyttjade avdraget, det motsvarar cirka 155 900 hushåll. Hushållsavdraget har gett flera positiva samhällsekonomiska konsekvenser En undersökning 2003 visar att den svarta sektorn har minskat från 60 till 25 procent.

Avdraget får idag uppgå till 2 300 euro per person och år. För att stimulera städbranschen får bara hälften av avdraget gå till reparationer.

2.3 Nya tjänster behövs i ett åldrande Europa

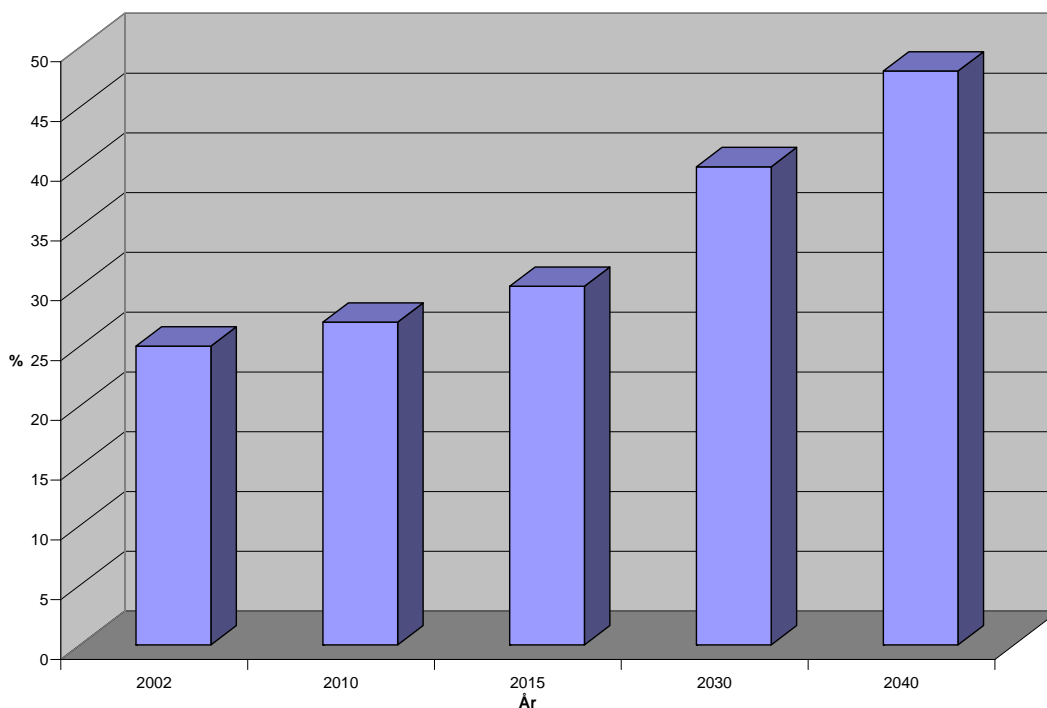
Europas befolkning blir allt äldre. Andelen människor över 65 år jämfört med dem i yrkesverksam ålder kommer år 2040 att vara nära dubbelt så stor som idag. Och den växer stadigt. Från 25 procent år 2002 till 27 procent år 2010, 30 procent år 2015, 32 procent år 2020, 40 procent år 2030. År 2040 är den uppe i hela 48 procent!

De som är 80 år och äldre blir många fler. År 2015 kommer de att vara 20 miljoner, som ökar till hela 27 miljoner år 2030. Detta medför nya behov i form av hälsa och vård, men också fritid. Även om de äldre är friskare än förr kommer deras totala beroende av tjänster att växa.

Frankrike kan nämnas som exempel. Där lever i dag nära 700 000 personer över 75 år som är beroende av hjälp. Om tjugo år kommer de att vara över 200 000 fler.

Det är ingen tillfällighet att många av de uppgifter och yrken som kan räknas till hushållsnära tjänster toppar listan över framtidsjobben. Det är de jobb som väntas öka mest i hela Frankrike fram till 2015 enligt en prognos för sysselsättningen i december 2005. Många finns inom omsorgen.

Människor över 65 år jämfört med dem i yrkesverksam ålder i Europa

3 Frankrike

3.1 Ny modell ska skapa 500 000 nya jobb - "en stilla revolution" i tjänstesektorn

"Den här planen är en revolution. En stilla revolution." Det sade Frankrikes arbetsminister Jean-Louis Borloo när han lade fram den plan som ska få landets hushållsnära tjänster att växa med rekordfart. Reformen trädde i kraft i början av 2006.

Frankrikes system med hushållstjänster har sedan det infördes 1996 haft en positiv utveckling. Från i år satsar regeringen på en ännu snabbare expansion. Det sker bland annat med hjälp av mera ekonomiskt stöd till företagen i branschen och till hushållen som redan tidigare kunnat göra skatteavdrag för tjänsten.

"En hushållstjänst ska kosta fyra gånger mindre än förut" sa Jean-Louis Borloo när han lanserade det nya systemet i mitten på februari 2006.

Enorm potential av nya jobb

Skälet till statens hårda satsning är lätt att finna. Frankrike ser hushållstjänster som en väg till ökad sysselsättning och ekonomisk tillväxt. Branschen beräknas omsätta runt nio miljarder euro. Vart femte franskt hushåll är intresserade av att köpa såna tjänster. Det är sex miljoner hushåll, vilket motsvarar en ytterligare efterfrågan på över fem miljarder euro per år.

I dag finns 1,3 miljoner sysselsatta i sektorn och 80 000 nya jobb kommer till där varje år. Branschen ökar med fem procent om året vilket gör den till den snabbast växande av alla!

Borloos plan för hushållstjänster siktar till att skapa 500 000 nya jobb de närmaste tre åren. Det är en fördubbling av ökningstakten mot i dag.

Ändå finns det undersökningar som lovar mycket mer. Om varje hushåll konsumerar två timmars hushållstjänster i veckan skapar det en miljon nya jobb. Den potentiella efterfrågan är enorm, framhöll Jean-Louis Borloo när han lade fram regeringens plan.

Men det är inte bara fråga om att öka sysselsättningen. Hushållstjänster är lika mycket ett sätt att ge bättre livskvalitet åt dem som är mycket upptagna och stressade och inte hinner med i vardagslivet. Hushållstjänsterna i Frankrike efterfrågas i dag av en stor mängd hushåll som inte har särskilt höga inkomster.

Ny statlig myndighet ska bygga upp branschen

Ett väsentligt led i den franska satsningen är att ett särskilt statligt verk för hushållstjänster har bildats, "*Agence Nationale pour des Services à la Personne*". Det nya verket ska strukturera och bygga upp sektorn, främja samarbetet mellan olika aktörer och driva utvecklingen framåt.

Franska staten satsar också mera pengar, drygt 1,4 miljarder euro under tre år. En del går tillbaka till statskassan, bland annat genom att människor får jobb.

Reformen ska undanröja bromsar som hämmat utvecklingen.

Hushållstjänster är ännu för dyra och ett mål är därför att göra den "vita" tjänsten billigare än den svarta. Själva arbetet som sådant anses inte tillräckligt attraktivt och vägarna till yrket/jobbet är inte tillräckligt utvecklade. Administrationen har därtill varit för komplicerad, bl a tillståndsgivningen. Stor tyngd läggs på att det nya systemet ska främja kvalitet. Listan över uppgifter som hör till hushållstjänster och som därmed ger rätt till skatteavdrag har ökat ut. Och något av det allra viktigaste: det ska bli lättare för hushållen att hitta fram till tjänsterna.

Samverkan om utbud underlättar för konsumenten

Regeringen har velat bättre knyta ihop utbud och efterfrågan. Det ska bli lättare för konsumenterna att hitta. Man har därför tagit initiativ för att få olika aktörer att gå ihop om tjänsteutbud. Ett tiotal större grupper har nu bildats kring ledande större tjänsteföretag som Accor, Sodexo, banker, försäkringsbolag, pensionskassor, skilda offentliga organ samt icke vinstgivande organisationer och föreningar redan verksamma i sektorn. Tillsammans täcker de nästan alla hushåll i Frankrike.

Denna samverkan har våren 2006 resulterat i ett större antal hemsidor på internet med presentation av företagen och tjänsterna, telefonnummer dit människor kan ringa för att få hushållshjälp.

Privata företagen ökar snabbt

I sektorn finns ett stort antal aktörer; kommuner, försäkringsbolag, icke vinstgivande föreningar och organisationer, stiftelser, olika sammanslutningar, privata företag. Man uppskattar dem till runt 6 000. De privata företagen i branschen har fått en rejäl skjuts framåt. Antalet, som var runt 500 år 2005, har fyrdubblats och var uppe i över 2000 i början av 2006.

I Frankrike har icke vinstdrivande föreningar och organisationer en stor del av marknaden för vård, nära hälften av det som sker i hemmen; dels gäller det inom äldreomsorgen men även exempelvis för handikappade. Här finns en avgränsning, så att de mer kvalificerade yrkena och uppgifterna räknas som sjukvård. En del av arbetsuppgifterna ligger därmed utanför det som hör till hushållsnära tjänster.

Ny hushållscheck för tjänsterna i år

Frankrike har i tio år haft ett system med checkar för betalning av hushållstjänster. Från 2006 är det ändrat och har ersatts av en check som kallas "*Chèque emploi service universel*", Cesu. Den finns i två olika former. Dels kan hushållet köpa checken i en bank och använda som betalning för tjänsten. Dels kan checken vara helt eller delvis finansierad - exempelvis av ett eller flera offentliga organ, pensionskassor, försäkringsbolag, företag, icke vinstgivande föreningar mm - och utställd på en viss summa och en viss person. Checken kan användas som betalning för tjänster utförda såväl av enskilda personer som av företag. Om den som utför arbetet gör detta som enskild person inträder hushållet som arbetsgivare.

Skattelättnader för både hushåll och företag

Hushållen får dra av 50 procent på skatten för kostnader upp till 12 000 euro per år. Taket höjs med 1 500 euro för varje barn i hushållet (max 3 000 euro) och för varje äldre över 65 år. Hushållet kan alltså tjäna 6 000 euro eller i vissa fall mer. Om det finns handikappade i hushållet kan skatteavdraget höjas för utgifter upp till maximalt 20 000 euro per år, max avdrag 10 000 euro.

I vissa fall kan hushållet även slippa de sociala avgifterna för tjänsten. För vissa typer av tjänster finns ett särskilt tak.

Företagen får ökade subventioner från i år. Det är främst den vägen som Frankrike ämnar skapa ökad tillväxt i branschen. En ny skattelättnad har därför införts. Stödet till företagen från 2006:

De godkända företagen i branschen befrias från sociala avgifter för sina anställda upp till en summa som motsvarar den franska minimilönen.

De företag som själva inte utför hushållsnära tjänster har redan tidigare kunnat hjälpa sina anställda ekonomiskt om de köper hushållsnära tjänster. Det sker genom att företagen köper checkar som de överlåter till sina anställda för ett rabatterat pris. För "rabatten" slipper företaget betala sociala avgifter, upp till max 1 830 euro per anställd. En nyhet från i år är att

företagen dessutom får en skattelättnad på 25 procent för denna subvention. Det finns dock ett tak för utgifterna på en halv miljon euro per år.

Vad kostar hushållstjänsten för den anställde när dennes företag är finansiär med en så kallad Cesu? Exempel: En check, som är värd 10 euro för den som gör jobbet, säljs av företaget till en anställd för 7 euro. Den anställde har rätt till 50 procent skatteavdrag på den summan, då kostar hushållstjänsten i praktiken 3,50 euro - plus ca 10 procent i skatt på företagsrabatten (3 euro = 30 cent). Till det kommer utgiften för sociala avgifter - hittills schablonräknad utifrån den franska minimilönen. Kostnaden för företaget: Lättnader i skatt och arbetsgivaravgifter för företaget innebär att detta bara betalar 42 euro för en check värd nominellt 100 euro för den anställde.

Det hittillsvarande systemet med checkar som sålts av företagen till sina anställda har inte riktigt slagit igenom. Bättre förmåner åt företagen och en ökad spridning av checkarna ska nu ge större fart åt systemet.

Frankrike har här sneplat på USA. Där är det vanligt att företagen hjälper anställda med att underlätta deras privatliv. Över hälften av alla företag i USA gör det, i Frankrike är det inte ens en procent, enligt franska arbetsministeriet, som här ser en stor möjlighet till utveckling av branschen.

För att skatteavdragen och förmånerna ska gälla måste hushållstjänsterna utföras av ett godkänt företag. Tillstånden är av två slag; ett "*simple*" - enkelt, samt ett "*qualité*"- kvalitet. Det senare ger tillstånd att utföra mera kvalificerade uppdrag, bland annat att ta hand om äldre över 70 år och barn under tre år. Tillståndsgivningen har från i år förenklats och tillstånden gäller nu hela landet.

Sänkt moms på tjänsterna

En allmän stimulans för branschen är den sänkta moms på 5,5 procent som Frankrike kan fortsätta tillämpa för hushållsnära tjänster till 2010 efter ett nytt EU-beslut om momsen i början av 2006.

Fler tjänster avdragsgilla från 2006

Från år 2006 gäller en ny och utökad lista över uppgifter som räknas som hushållsnära tjänster. Dit hör bland annat städning, matlagning, enklare underhåll i hemmen, hjälp till äldre och handikappade - utom sådant som räknas till sjukvård - hjälp att förflytta sig och med transporter även utanför hemmet, samt barnvakt eller barnomsorg, även utanför hemmet. En del tjänster, som att leverera mat till hemmet, räknas dit om de ingår i ett samlat utbud av hushållstjänster. I Frankrike räknas även barnomsorg -tillsyn utanför hemmet som hushållsnära tjänster.

Till hushållstjänster hör även arbete som kallas "allt i allo" upp till maximalt 500 euro per år. Dit hör också tillfälligt trädgårdsarbete för upp till 1 500 euro/år, viss administration exempelvis för äldre, samt datastöd i hemmet upp till 1000 euro per år, stödundervisning åt skolelever i hemmet, samt hårvård/frisör och manikyr i hemmet för dem som har svårt att ta sig ut.

Bättre villkor, mer utbildning och ökad trygghet för de anställda

Villkoren ska förbättras för alla som arbetar med hushållstjänster. Tanken är att höja arbetets status genom höjd lön och större trygghet vid sjukdom, pension mm samt att skapa bättre arbetsförhållanden.

Professionaliseringen av arbetet ska lyftas fram. För många uppgifter, särskilt sådana som ligger inom eller nära omsorgen, finns examina i Frankrike, men för andra inte. Det nuvarande systemet för utbildning och fortbildning ska byggas ut och förbättras. En av frågorna är exempelvis hur vunna erfarenheter av jobbet ska dokumenteras och räknas in som merit.

De som arbetar med hushållstjänster har från i år fått ett delvis bättre socialt försäkringsskydd. Fördelarna att avlönas med checken Cesu är att de därmed får de sociala avgifterna betalda och att de täcks av kollektivavtal. I checklönen ska ingå 10 procent semesterersättning.

För branschens löner togs ett steg framåt redan 2002. Ett avtal för de anställda hos icke vinstgivande föreningar och organisationer gav då en lönehöjning med 24 procent under tre år. Fältet av aktörer och uppgifter är emellertid mycket brett och det finns en rad olika avtal som man nu ska försöka få mera enhetliga.

De privata företagen saknar ännu kollektivavtal. Förberedelser pågår dock för att få till stånd avtal på initiativ av SESP, de privata företagens arbetsgivarorganisation för hushållsnära tjänster. Frankrike har en lagstadgad minimilön; Smic, som från den 1 juli 2005 är 1218 euro per månad eller cirka åtta euro i timmen.

Två miljoner franska hushåll är arbetsgivare

Enskilda personer som köper hushållstjänster direkt från en enskild person blir också dennes arbetsgivare. Två miljoner enskilda franska hushåll är på det sättet arbetsgivare. De är medlemmar i en organisation - FEPEM, Fédération des Particuliers Employeurs.

De privata företagen i branschen är organiserade i SESP, Syndicat des Entreprises de Services à la Personne. De privata företagen har som nämnts mer än tredubblats på kort tid och ökat till över 2000 år 2006.

4 Belgien

4.1 Nytt system med hushållstjänster har gjort succé - över 25 000 personer har fått jobb

Den 1 januari 2004 infördes ett nytt och ändrat system med hushållscheckar i Belgien. Ett år senare kunde dåvarande arbetsministern Freya Van den Bosche konstatera att det blivit en succé. Framgången bekräftas i början av 2006. Över 25 000 personer har fått arbete hos de över 1 100 godkända företag som utför hushållsnära tjänster i landet.

Drygt 275 000 hushåll är inskrivna som kunder, och de blir fler och fler. Av dem som utför tjänsterna var en majoritet tidigare långtidsarbetslösa.

Belgiens nya system för hushållsnära tjänster har fått en nästan explosionsartad ökning på alla fronter. Volymen har dubblats femton gånger sedan starten! Detta har blivit möjligt genom att privata företag fått tillträde till systemet. Bemanningsföretagen står för en väsentlig del av tjänsterna.

En viktig orsak till framgången är också att staten subventionerar tjänsterna. Det sker både genom ett kraftigt reducerat, fast försäljningspris samt ett skatteavdrag på 30 procent för hushållen som köper tjänsterna. Tjänsterna är dessutom befriade från moms. De anställda är garanterade löner och sociala förmåner enligt kollektivavtal.

Hushållscheckar och lågt fast timpris

Belgien har ett system med hushållstjänster sedan 1996 men som ändrats flera gånger sedan dess. Systemet kallas "Titres Services", på flamländska "Dienstencheque". Hushållen köper checkar att betala tjänsten med för ett fast pris per timme. Tjänsterna ska utföras av godkända företag i branschen. Bland dem finns såväl privata företag, många av dem är bemanningsföretag, samt skilda aktörer inom den sociala ekonomin.

Den mycket kraftiga ökningen av hushållstjänsterna speglas både av antalet sysselsatta och sålda checkar. Knappt ett år efter starten var 15 000 personer sysselsatta i tjänstejobb åt belgiska hushåll. År 2006 har de ökat till 25 000.

I januari 2004 såldes 118 000 checkar, i februari 2006 nära 1,9 miljoner. Det är över femton gånger fler! Över fem miljoner checkar/arbetstimmar har sålts bara för de första två månaderna 2006. Under de två år som gått sedan starten har de anställda utfört över 34 miljoner arbetstimmar.

För checkarna betalar hushållet ett fast pris på 6.70 euro per timmes jobb. Av det får hushållet dra av 30 procent på skatten så det verkliga priset på tjänsten blir 4.69 euro per arbetstimme.

Skatteavdrag får göras för köp av hushållstjänster för max 2 310 euro per år (gäller inkomståret 2006, skatteåret 2007). Hushållet kan alltså tjäna totalt 693 euro/år vid köp av hushållsnära tjänster. Den statliga subventionen gör att priset ligger under det svarta priset på marknaden.

Accor spindeln i administrativa nätet

Systemet administreras av "Accor", ett ledande internationellt tjänsteföretag. Både företag och hushåll som levererar och köper hushållstjänster måste registrera sig hos Accor. Det kan ske via internet. Rent praktiskt köper hushållet ett antal checkar från Accor. Den som utför jobbet får betalt med en check per timmes arbete, lämnar checken till sitt företag, som skickar in checkarna vidimerade till Accor. Accor betalar därefter företaget som utfört jobbet (genom sin anställda). Den anställdes lön är inte knuten till antalet intjänade checkar/utförda arbetstimmar.

Företaget som utför tjänsten får via Accor betalt med 21 euro per check (timmes arbete). Den federala belgiska regeringen ger ett stöd på 14.30 euro per check, skillnaden mellan försäljningspriset och summan som staten återlöser checken för.

För hushållstjänsterna finns ett särskilt anställningsavtal. Detta tillåter vissa undantag från den gängse arbetsrätten, bland annat från regeln att varje jobb ska vara minst en tredjedels tid av ett heltidsjobb, samt från förbudet mot upprepade avtal på kortare tid.

Hushållsnära tjänster i Belgien är exempelvis städning, fönstertvätt, tvätt- och strykning, matlagning, smärre sömnadsarbeten, dagliga inköp, smärre underhållsarbeten som inte görs av yrkesmän, samt att hjälpa barn, äldre eller rörelsehindrade att förflytta sig. Barnpassning räknas däremot inte dit, och inte heller sådana arbeten som tapetsering, målning, rörmokeri och elektriska reparationer.

Öppenhet väckte liv i branschen

Systemet med hushållstjänster i Belgien startade med särskilda arbetsförmedlingar för långtidsarbetslösa, ALE. Dessa ALE förmedlade även jobb i hushåll. Det var ett mycket begränsat system. ALE finns kvar i systemet, som emellertid vidgats, särskilt från 2004. Även icke arbetslösa kan nu jobba med hushållstjänster. Men framför allt har branschen öppnats för privata företag.

År 2003 överfördes systemet från Belgiens federala regering till landets tre regioner (Flandern, Wallonien, och Bryssel) och som har stor självbestämmanderätt, även ekonomiskt. Hushållstjänsterna fick då ett kraftigt uppsving, särskilt i Flandern, som var den enda region som släppte in bemanningsföretag på marknaden.

Den 1 januari 2004 övertog den federala regeringen åter ansvaret för hushållstjänsterna. Sedan dess har bemanningsföretagen rätt att utföra dem i hela Belgien, något som starkt bidragit till den starka expansionen.

Bemanningsföretagen har lyckats stort

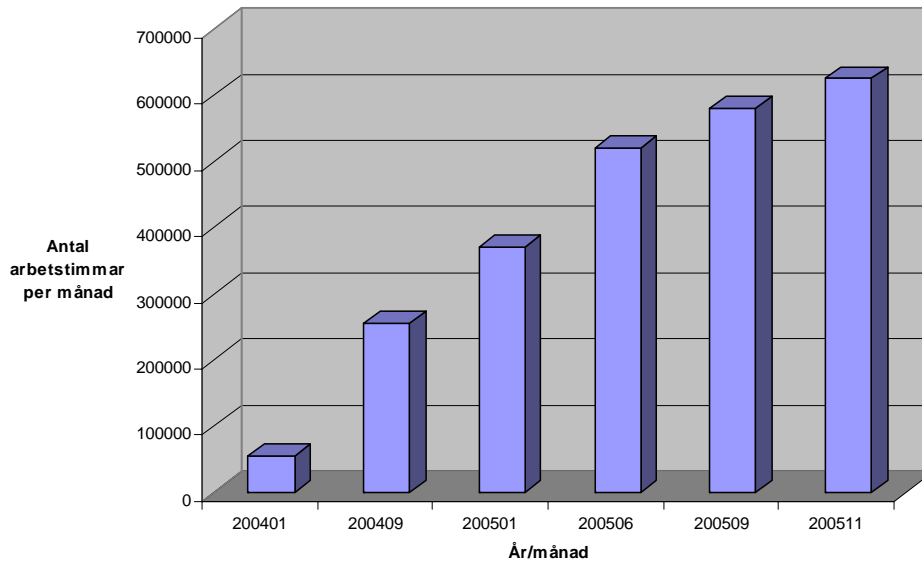
Av tusentalet godkända företag i branschen är drygt en fjärdedel privata företag, och tre procent är bemanningsföretag. En femtedel är särskilda arbetsförmedlingar för långtidsarbetslösa, de så kallade "ALE", medan drygt en tredjedel är icke vinstgivande företag eller föreningar.

Trots att de bara utgör tre procent av alla godkända företag i hushållstjänster så har bemanningsföretagen drygt en tredjedel av marknaden. Antalet utförda tjänstetimmar har stadigt ökat från 55 000 i januari 2004 till 625 000 i november 2005. Branschen har haft en tillväxt på 175 procent på bara ett år. Det största genomslaget har skett i Flandern som står för tre fjärdedelar av aktiviteten jämfört med 17 procent i Wallonien i söder och sju procent i Brysselregionen.

De privata företagen inom hushållstjänster är sammanslutna i "Federgon", de privata arbetsgivarnas branschorganisation. Medlemsföretagen i Federgon har 15 000 anställda som arbetar med hushållstjänster och över 40 000 hushåll som kunder, en fördubbling på två år.

Efter två år håller det nya belgiska systemet med hushållstjänster på att finna sin struktur och branschen professionaliseras alltmer. En särskild partssammansatt kommission har inrättats, där parterna möts för dialog och förhandlingar om bland annat löner och arbetsvillkor.

Utförda arbetstimmar åt hushållen av privata företag inom belgiska "Federgon"

Alla nöjda med nya systemet

Målen med reformen av "Titres services" har varit flera. Ett har varit att skapa nya jobb, ett annat att omvandla svarta jobb till vita, ett tredje att få in arbetslösa och svaga grupper på arbetsmarknaden samt att skapa stadigvarande sysselsättning. En utvärdering efter det första året visade att i stort sett alla hushåll var nöjda med systemet. Det gäller även de som utför tjänsterna.

Två av tre i jobb var förut långtidsarbetslösa

Utvärderingen visade även att de sysselsatta nästan enbart är kvinnor. Nära hälften var arbetsökande, varav två tredjedelar gått arbetslösa längre än två år. Fyra av tio har låga kvalifikationer. Så många som åtta av tio hade fått fast anställning och två tredjedelar arbetade minst halvtid. Mer än hälften tjänade mer än vad de gjorde förut.

Vart tredje hushåll medger att man förut anlitat någon som jobbat svart. Att slippa jobba svart har samtidigt varit ett starkt motiv att gå in i det nya systemet för en stor majoritet av dem som nu arbetar där.

5 Tyskland

5.1 Nära 120 000 jobbar lagligt åt privathushåll - en ökning med 15 procent på ett år

Marknaden och efterfrågan på hushållstjänster i Tyskland är stor. Runt fyra miljoner hushåll använder sådana tjänster enligt DIW i Berlin, ett av de ledande tyska forskningsinstituterna för ekonomi och sysselsättning. Som i de flesta andra länder är marknaden för hushållstjänster helt övervägande svart.

De vita hushållstjänsterna i Tyskland har dock expanderat kraftigt de senaste åren. Främsta skälet är skatteförmåner till hushållen och lägre sociala avgifter på tjänsterna. Skatteförmånerna har ytterligare förbättrats våren 2006. Avdragen har höjts och omfattar nu även flera tjänster.

Sedan den 1 april 2003 kan hushållstjänster utföras som minijobb, en särskild typ av jobb som införts med de så kallade Hartzlagarna och som är avsedda att öka sysselsättningen i Tyskland. Den som utför ett minijobb, exempelvis i privathushåll, kan tjäna upp till 400 euro i månaden utan att betala skatt. Upp till en översta gräns på 800 euro i månaden ökar skattesatsen därefter i en glidande skala. Arbetsgivaravgifterna är samtidigt lägre för minijobb än för normala jobb, och allra lägst för jobb i privata hushåll. För minijobben i privathushåll finns ett system med hushållscheckar.

Extra skatteförmåner till hushållstjänsterna

Minijobben har expanderat starkt och bland dem har hushållstjänsterna fått ett särskilt uppsving, inte minst på grund av det extra stöd som finns i form av skatteavdrag och lägre arbetsgivaravgifter.

- För *minijobb utförda i hushåll* kan hushållet dra av 10 procent av kostnaden på skatten upp till 510 euro per år. Hushållet (som är arbetsgivare) betalar dessutom bara 13,7 procent i sociala avgifter för jobb upp till 400 euro per månad. Som jämförelse är arbetsgivaravgiften för minijobb i andra branscher 25 procent. Normalt ligger de tyska arbetsgivaravgifterna betydligt högre, runt 40 procent.

Minijobben har länge stått under debatt och den 22 februari i år beslöt regeringen att arbetsgivaravgifterna för minijobb skulle höjas från 25 till 30 procent från 1 juli 2006. Undantag gjordes för hushållstjänsterna. Där gäller ännu den lägre arbetsgivaravgiften.

- Även arbetskostnaderna för hushållsnära tjänster som inte är utförda som minijobb subventioneras av staten. Hushållen får dra av 12 procent av utgifterna för hushållsnära tjänster utförda av ”vanliga” socialförsäkringskyldiga, maximalt avdrag är 2 400 euro per år.

- När det är fråga om hushållsnära tjänster utförda av företag kan hushållen dra av 20 procent av utgifterna på maximalt 3000 euro om året. Avdraget blir alltså högst 600 euro per år.

Fler hantverksjobb avdragsgilla från 2006

Avdrag för tjänster i form av vård till vårdbehövande anhöriga i ett privathushåll (räknat som hushållsnära tjänst) kan ske som förut, men avdraget har höjts till högst 1 200 euro i år. I det fallet går det inte att göra några fler avdrag för hushållstjänster.

En nyhet för året är att 20 procent kan dras av för kostnaderna för hantverksjobb upp till 3000 euro – avdrag på 600 euro max. Jämte avdraget för vård kan det i detta fall bli ett maximalt avdrag på 1 800 euro.

De utökade skatteförmånerna ingår i ett stort struktur- och sysselsättningspaket som regeringen lade fram i början av året. Av hela paketet är ca 2,5 miljarder euro avsedda för utveckling av tjänster till hushåll under fyra år.

Vilka tjänster räknas som hushållsnära?

Vad räknas då som tjänster åt privathushåll? Det är sådana som normalt utförs av en hushållsmedlem; matlagning, städning, strykning, trädgårdsarbete, ta hand om barnen eller vårdbehövande föräldrar. Tjänsterna kan även sträcka sig utanför hushållet, om det är sådant som en familjemedlem annars skulle göra, exempelvis gå och handla.

Som hushållsnära tjänster räknas även s k ”skönhetsreparationer” i lägenheten. Förutsättningen har hittills varit att det är arbeten av enklare slag som inte kräver särskild yrkeskunskap eller behörighet. Dit hör exempelvis tapetsering, att måla väggar, tak, innanfönster med mera. Sotning, rörarbeten, elektriska reparationer har däremot inte hört dit. Det gäller även badrumsrenoveringar, att lägga nytt parkettgolv, putsa inner- och ytterväggar.

En nyhet har här införts genom en lagändring våren 2006, så att listan över tillåtna hantverksjobb och reparationer i lägenheten utökats betydligt. Även badrumsrenoveringar, inläggning av nya golv med mera räknas nu dit. Avdrag för renoveringsarbeten i lägenheten kan göras både av hyresgäster

och husägare. Kostnaderna gäller retroaktivt för hela år 2006. Ändringen har skett i uppenbar avsikt att minska svartjobben inom hantverk.

Kraftig ökning av minijobb i hushåll

I mars 2006 fanns runt 6,4 miljoner sysselsatta i minijobb. De som utför tjänster åt privata hushåll är bara några procent av alla minijobbarna, men det är den typ av minijobb som ökat mest. Den sista mars 2006 fanns nära 118 000 personer som utförde tjänster lagligt åt privata hushåll. Det är en ökning med 15 procent på ett år. De som jobbar "vitt" åt privathushåll som minijobb har på några år ökat med hela 70 000 personer. Övriga legalt sysselsatta (enskilda personer som inte utför arbetet som minijobb) i branschen var drygt 30 000 den 1 januari 2005. Det kan nämnas att den s k Hartz-kommissionen väntade sig runt 120 000 ytterligare jobb i hushåll som en följd av de nya reglerna. Dåvarande ekonomi- och arbetsministern Wolfgang Clement trodde för sin del på 320 000.

Av de som jobbar lagligt med tjänster åt privathushåll som minijobb är fler än nio av tio kvinnor, och nära nio av tio arbetar i Västtyskland. De flesta är mellan 45 och 50 år. De äldre över 65 har ökat mest.

Minijobbsystemet administreras för hela Tyskland av en särskild Minijobbcentral. Därifrån kan hushållen beställa blanketter, som också går att "ta hem" via nätet. Ett system med checkar finns som hushållen betalar minijobben med. Minijobbcentralen utför ingen arbetsförmedling, utan hushållen får själva leta rätt på dem som ska utföra tjänsterna.

Jättelik marknad för svartjobb

Större delen av de hushållsnära tjänsterna utförs dagligen gratis av familjemedlemmar, särskilt kvinnor. Det sammanlagda värdet på detta oavlönade arbete är enormt, det kan uppskattas till så mycket som 1,3 biljoner euro, enligt tyska forskare.

Samtidigt är efterfrågan på hushållsnära tjänster oerhört stor. Av de runt fyra miljoner hushåll som använder städtjänster och andra hushållstjänster, är det nära hälften som gör det regelbundet, enligt undersökningar gjorda av forskningsinstitutet DIW över lång tid. Beräkningarna över omfattningen på svartjobben varierar dock. Minijobbcentralen, som administrerar minijobben, bedömer att mellan 1,5 och 2 miljoner hushåll köper tjänster svart. Experter uppskattar hela den svarta marknaden i Tyskland till runt 370 miljarder euro varav ungefär 15 procent beräknas bestå av hushållsnära tjänster.

Svartjobb i hushåll upplevs normalt inte som särskilt olagligt, visar undersökningar som gjorts.

Samtidigt som minijobben lanserades för några år sedan gick tyske finansministern ut med hot om att svartjobb i hushåll skulle bestraffas. Det är kanske främsta skälet till den kraftiga uppgången av ”vita” hushållstjänster de senaste åren, bedömer forskare på DIW.

Enorm potentiell efterfrågan

Vilken enorm potentiell efterfrågan som finns på hushållsnära tjänster kan belysas med ett exempel. Bara fyra procent av alla familjer med barn i Västtyskland anlitar betalda personer utanför hushållet för att ta hand om barnen. I Östtyskland är det bara en procent som köper sådana tjänster.

Betydligt fler begagnar sig av tjänster inom vård. Grovt räknat använder 15 procent offentliga vårdtjänster och lika många använder privata tjänster. Tjänster inom vård rymmer samtidigt en stor outnyttjad sysselsättningspotential eftersom runt 60 procent av de vårdbehövande tas om hand av hushållsmedlemmar. Vid sidan om detta håller nu en rad nya typer av hushållsnära tjänster på att växa fram. En sådan är extrastöd till elever så att de ska klara skolan eller få bättre betyg.

”Stöd specialiserade företag, även privata ”

Olika försök har gjorts i Tyskland för att öka sysselsättningen i privathushåll med hjälp av arbetsmarknadspolitiska åtgärder, senast genom Harz-lagarna. Men sådana åtgärder har bara haft mycket begränsad verkan. Det konstaterar forskningsinstitutet DIW i Berlin i en rapport i januari 2006.

Forskarna rekommenderar därför att staten ger ett starkare stöd för att öka utbudet av hushållstjänster från specialiserade företag i branschen. Som ett skäl pekar de på branschens höga krav på kvalitet, både i yrkesfärdigheter och i personliga egenskaper för jobbet. De framhåller samtidigt att behoven av hushållstjänster är så skiftande, inte minst beroende på familjesammansättningen, att det krävs varierande former av stöd. Privata företag bör här inte missgynnas, påpekar de.

Priskänslig bransch

Hushållstjänsterna är mycket priskänsliga. Man har tidigare konstaterat att privathushåll sällan vill betala över 10 euro i timmen för städ- och hushållsarbete i hemmet. Arbetstagarna å andra sidan är samtidigt i regel inte beredda att arbeta för löner under 7 euro i timmen netto. Det låga priset för svartjobb är ett svårt hinder i konkurrensen. Det är därför angeläget med en starkare bekämpning av svartjobben, anser forskarna på DIW.

Privata hushållstjänster i växande

Tyskland har tidigare provat flera former av stöd åt hushållsnära tjänster, bland annat skatteavdrag och stöd åt tjänsteagenturer. Olika privata initiativ har prövats med framgång, bland dem flera tjänsteagenturer. ”Homepower” i Mainz är ett lyckat exempel, ett annat är ”Familienservice”, ett rådgivnings- och förmedlingsföretag som finns i drygt ett 20-tal tyska städer och med ett brett tjänsteutbud till hushållen. De senaste åren har även tjänstepooler dykt upp på marknaden.

Det finns hundratals exempel på barnomsorg som anordnas i privat regi genom företag och barnomsorg som ordnas av franchisingföretag. I ett projekt som lanserats av Industri- och handelskammaren i Stuttgart har en databank byggts upp med företag som erbjuder hushållsnära tjänster i regionen.

I Saarland finns en rad privata agenturer som erbjuder hushållstjänster. Priset varierar från 12-15 euro i timmen och timlönen för de anställda är runt 8.35 euro enligt kollektivavtal. Som helhet är de privata hushållstjänsterna i växande i Tyskland, även om marknadsandelen ännu är liten.

6 Italien

6.1 Över 600 000 utför privata hushållstjänster

Ungefär 600 000 beräknas vara sysselsatta med hushållstjänster i Italien. Hushållen får göra skatteavdrag för barnskötare i hemmet och vård av anhöriga. Staten har gett extra förmåner när det gäller legalisering av invandrare som jobbar i italienska hushåll och av andra som jobbat svart.

Av de ca 600 000 som arbetar med hushållstjänster är bara var sjätte italienare, de övriga är invandrare. Över hälften kommer från Östeuropa, från länder utanför eller som tidigare stått utanför EU. De flesta är medelålders, välutbildade och många är sjuksköterskor till yrket. Lönen ligger i regel mellan 600 och 900 euro i månaden.

Det visar en undersökning av statliga Italienska pensions- och försäkringsinstitutet Inps i samarbete med Caritas. Avsikten med undersökningen är främst att visa på den viktiga funktion som invandrarkvinnorna fullgör i det italienska samhället.

Skatteavdrag med högst 1 820 euro

En nyhet i italienska skattedeklarationerna år 2006 är att hushåll får göra avdrag på sina inkomster med högst 1 820 euro för utgifter för personer som vårdar familjemedlemmar eller släktingar som inte kan klara sig själva. Dessutom får den som betalar tjänsten göra avdrag för de sociala avgifterna för dessa. Avdragen är inkomstrelaterade, så att de minskar vid högre inkomster eller upphör helt. Avdrag kan även göras för exempelvis barnvakt.

Enligt italiensk lag räknas de som "hemarbetare" som utför tjänster för familjelivets funktion. Dit hör även kockar, bilförare, personer som ledsagar gamla och barn, samt barnvakter.

I Italien regleras hemtjänsterna av ett nationellt kollektivavtal, "Contratto di collaborazione nazionale di lavoro domestico". Lönerna sätts i fyra nivåer och beror på utbildning och erfarenhet.

Kupongsystem prövas för arbetslösa och andra

Efter en arbetsmarknadsreform för några år sedan infördes en ny typ av tillfälliga jobb i Italien. Systemet riktar sig till särskilda grupper; arbetslösa längre än ett år, hemmafruar, studerande, pensionärer, handikappade. Betalningen sker i form av kuponger som sedan inlöses av den som utfört jobbet. I kupongen/lönen ingår sociala avgifter med 20 procent. Inkomsten

är skattefri, men får inte överstiga 5 000 euro per år. Den som utför arbetet måste vara anmäld till arbetsförmedlingen eller annat liknande ansvarigt organ. Arbetet får inte pågå mer än 30 dagar under ett år.

En familj får köpa tjänster för max 10 000 euro om det ska vara avdragsgillt. Tjänster som ingår är extra små hushållstjänster, inklusive hjälp i hemmet till barn eller äldre, sjuka eller personer med handikapp, privat stödundervisning, små trädgårdsarbeten, rengöring.

Generösare regler för invandrare i hushållstjänster

I Italien finns nu ca 3 miljoner regulariserade invandrare. Genom en lag för några år sen regulariserades så många som 700 000 invandrare. Särskilda, generösa regler tillämpades då för hemhjälp och -vårdare.

I en samtidig drive mot svartjobb kunde hemhjälp som betalats svart på vissa villkor göras vit mot betalning av 300 euro. Även detta skedde på förmånligare villkor för hushållstjänster än för övriga jobb, där kostnaden var 800 euro.

Italien har en mycket omfattande svart arbetsmarknad. Den uppskattas till drygt 15 procent av alla jobb. Många av svartjobben finns i hushållstjänster, även om de är ännu fler i vissa andra sektorer.

Två miljoner italienare beroende av hjälp

Två miljoner gamla italienare har i dag svårt att klara sig själva och är beroende av hjälp. År 2010 beräknas de ha ökat till 2,7 miljoner. Åtgärderna till stöd för hushållstjänster i Italien beror därför till stor del på att behovet av vård i familjen har ökat, samtidigt som barn och släktingar ofta har mindre möjlighet att hjälpa till då allt fler yrkesarbetar.

Det finns också starka ekonomiska skäl för stöd till hushållsnära tjänster. Hemvård och annan hjälp i hemmet till äldre blir mycket billigare än vård på institution. Enligt en studie utförd vid universitet i Padova kostar en hemhjälp på heltid för en privatperson från 600 euro per månad i Syditalien till 900 euro i Norr. En plats på vårdhem kan bli dubbelt så dyr.

7 Österrike

7.1 Premiär för hushållscheckar den 2006 - förväntningar på 20 000 jobb till år 2010

Den 1 januari 2006 infördes ett checksystem för hushållstjänster i Österrike. Lanseringen har skett med mottot: "Legal ist genial" – legalt är genialt. I dag beräknas 10 000 personer jobba lagligt åt österrikiska hushåll. Men det finns en stor potential på 180 000 vita jobb i sektorn, enligt en utredning. De två första månaderna 2006 såldes checkar till ett värde av 80 000 euro.

- Det går nu lättare att utföra hushållstjänster lagligt, säger arbetsministern Martin Bartenstein i en kommentar. Arbetstagarna får ett visst socialt försäkringsskydd utan större kostnader eller administrativa besvär. Checkarna är ett tilltalande alternativ till nuvarande svartjobb, samtidigt som yrkesarbete och familjeliv blir lättare att förena, framhåller Martin Bartenstein.

Socialministern Ursula Haubner pekar på de ökade möjligheterna för kvinnor att arbeta ihop till egen pension. Det gäller särskilt alla dem som jobbar för flera hushåll, men bara några timmar åt gången. Tjänsterna ska vara enklare jobb. Det får inte vara komplicerade uppgifter eller sådana som kräver längre utbildning eller högre kvalifikation.

I år väntas 4 000 personer arbeta i det nya checklönesystemet, ett antal som beräknas öka till 20 000 år 2010.

Avtalad lön eller minimilön

Checkarna säljs på postkontor och tusentals andra försäljningsställen. Den som utför hushållstjänsten löser in checkarna hos lokala sjukkassan. Checkarna finns att köpa för två belopp, 5,10 euro och 10,20 euro. De ska lösas in senast månaden efter det att jobbet utförts.

Den som arbetar hos ett enda hushåll får tjäna högst ca 456 euro i månaden. I checken/lönen ingår då semesterersättning samt gängse extralön till jul samt olycksfallsförsäkring. Den anställda kan frivilligt betala sjuk- och pensionsförsäkring för 47 euro i månaden.

För den som jobbar för flera hushåll finns ingen övre inkomstgräns. I den lönen ingår då ca 35 procent tillägg för semesterersättning och socialt försäkringsskydd. Inkomster på upp till 10 900 euro om året i Österrike är i regel befriade från skatt.

Lönen görs upp mellan hushållet och den som utför tjänsten, men den får inte vara lägre än den lagliga minimilönen för sysselsättning i hushåll. Denna skiljer sig - både för de olika uppgifterna och för de olika förbundsländerna. I Wien ligger den exempelvis på knappt 5.50 euro i timmen för en städare med ett till fem års yrkeserfarenhet. Med semestertillägg och sociala avgifter så hamnar då den lagliga timlönen med checkar på ca 7.40 euro.

Både hushåll och arbetstagare vill slippa svartjobb

Hushållsnära tjänster undantas från arbetsrätten såtillvida som det går att sluta upprepade tidsbegränsade anställningsavtal, "kedjeavtal", utan att de övergår i fast anställning. Med fast anställning följer också krav på till exempel fem veckors semester, gängse varselplikt, i regel extra pengar till jul med mera.

I motiven för den nya lagen sägs att sådana bestämda regler inte önskas av någondera parten. Målet är inte heller att undanröja alla svartjobb i sektorn. Det tror man inte går. Man vill inte heller att checksystemet blir ett alternativ med lägre kvalificerade tjänster som ersätter de fasta anställningar som trots allt redan finns. Men det nya systemet skapar större möjlighet för alla som önskar att arbetet utförs lagligt. Många, både hushåll och arbetstagare, vill slippa svartjobb.

Den "svarta" sektorn i hushållstjänster beräknas motsvara 400 miljoner euro i Österrike. Totalt uppskattar man den svarta arbetsmarknaden till drygt 10 procent av BNP och att ca 17 procent av det är jobb för hushåll. Det finns även siffror som pekar mot att svartjobb i tjänster som städning, barnomsorg eller frisörstjänster är långt mera omfattande och motsvarar belopp över 1,5 miljarder euro.

8 Finland

8.1 Skatteavdraget har gett jobb och ökat det kvinnliga företagandet

Ett skatteavdrag för hushållsnära tjänster infördes på prov i Finland 1997. Inspirationen hämtades från den svenska modellen för ROT-avdrag. Sedan dess har systemet permanentats och utvecklats. Skatteavdraget för hushållsnära tjänster uppgår till 60 procent av arbetskostnaden. De tjänster som omfattas av avdraget är städning, barnpassning, vård av gamla, om- och tillbyggnader, reparationer och trädgårdsarbete.

Avdraget får idag uppgå till 2 300 euro per person och år. För att stimulera städbranschen får bara hälften av avdraget gå till reparationer. Nytt för i år är att barn kan göra skatteavdrag för tjänster som utförs i deras föräldrars hem. Tankar finns att det även ska bli möjligt för äldre att hjälpa sina barn på detta sätt.

Under 2004 använde 6,6 procent av de finska hushållen avdraget under 2004, det motsvarar cirka 155 900 hushåll. En undersökning 2003 visar att den svarta sektorn har minskat från 60 till 25 procent.

- Det är framför allt kvinnor som får jobb. Kvinnor som tidigare arbetat svart och som saknat social trygghet. Det säger Finlands biträdande finansminister Ulla-Maj Wideroos. Hon konstaterar vidare att modellen ökar det kvinnliga företagandet.

-Det är bra. Vi har gjort mycket för att underlätta för kvinnor att starta företag. Bland annat finns speciella lån öronmärkta.

Kurvan över antalet sysselsatta i hushållssektorn i Finland pekar stadigt uppåt. År 2003 jobbade 8000 personer med någon slags hushållstjänst, enligt finska arbetsmarknadsdepartementet. År 2004 var siffran 10 000 och 2005 väntas siffran stiga ytterligare.

I Finland fördubblades avdragsmöjligheten för hushållsnära tjänster år 2006. Branschen för hemservice växer och beräkningarna för 2004 visar en tillväxt med ytterligare 20 procent jämfört med 2003.

Framtiden

Idag får köparen av hushållstjänster göra skatteavdraget via sin deklaration. Enligt den finska utvärderingen från LTT-Tutkimus Oy, bedömer man att köpet av tjänster sannolikt skulle öka högst betydligt om konsumenten fick

göra skatteavdraget direkt vid köpet. Avdragsmöjligheten måste också bli mer känd. I dag är det fortfarande många som inte känner till hur förmånligt avdragssystemet är.

Hushållen skulle med avdraget också vilja köpa data och digitaltjänster, catering- och festtjänster, flyttjänster samt i samband med omsorgstjänsterna också frisörtjänster. Barberartjänster samt leverans av färdiga måltider är också efterfrågat.

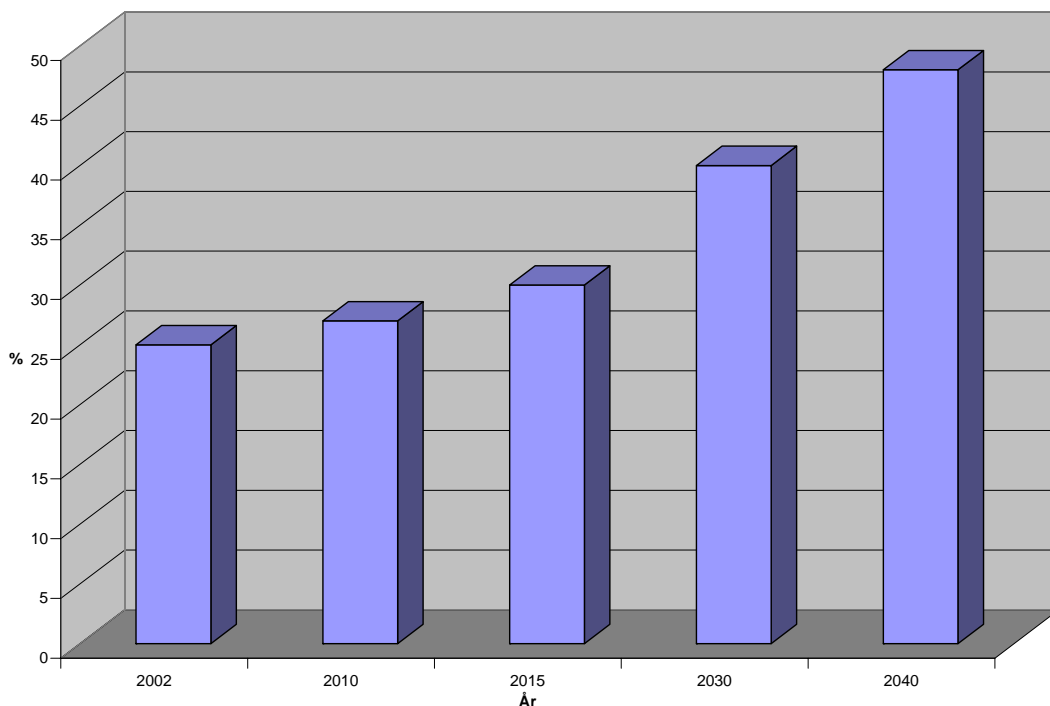
Hälften av hushållen skulle vilja köpa hushållstjänster i form av förmåner från sin arbetsgivare. Enligt en intervjuundersökning av företag är över en fjärdedel av arbetsgivarna beredda att erbjuda sina arbetstagare hushållstjänster som förmån.

9 Alternativ enda möjliga vägen

Alla länder i Europa möter i dag samma eller likartade problem. En åldrande befolkning och allt fler som yrkesarbetar i de aktiva åldrarna, särskilt kvinnor. Hushållsnära tjänster efterfrågas alltmer och kommer att göra det ännu mer i framtiden.

Den enskildes personliga önskemål och krav kommer i allt större

Människor över 65 år jämfört med dem i yrkesverksam ålder i Europa

utsträckning att styra efterfrågan, det gäller såväl variation av tjänster som kvalitet. Många kommer dessutom att ha både vilja och förmåga att betala för de tjänster som de önskar. Den enda möjliga vägen är här att öppna för privata alternativ. Detta kan släppa loss en mångfald av nya initiativ som kan ge både enskilda människor och familjer en legal försörjning och ett bättre och rikare liv.

Almega anser att rätt förutsättningar ger framgångsrika tjänsteföretag. Med ett skatteavdrag för köp av tjänster i hemmet specialiseras kunskapsekonomin; fler kan arbeta mer med det som de är bäst på. Ett avdrag bekämpar svartarbete, lockar fram fler entreprenörer och skapar fler efterfrågade jobb utan att belasta statskassan.

"Tjänstesektorn är näringslivets främsta tillväxtmotor och har därmed en stor betydelse för jobben, samhällsekonomin och välfärden..."

Håkan Bryngelson, ordförande Almega

Statligt stöd åt hushållstjänster i olika länder, hushåll och företag

Land	Hushåll	Företag
Frankrike	Skatteavdrag med 50 procent för utgifter på max 12 000 euro/år. Höjs med 1 500 euro per barn och äldre, maxgräns finns. Max avdragsgilla utgifter: 20 000 euro/år - då det finns handikappade i hushållet. Max avdrag: 10 000 euro/år. Befrielse från sociala avgifter i vissa fall Generellt: Sänkt pris genom lägre moms: 5,5 procent	Befrielse från sociala avgifter för egna anställda i branschen Subvention vid köp av hushållscheckar åt egna anställda: Befrielse från sociala avgifter, max 1 830 euro/anställd. Skattelättnad för subventionen åt den anställde med 25 procent. Maxisumma per företag: 0,5 miljoner euro.
Belgien	30 procent skatteavdrag på tjänstens fasta pris på 6.70 per timme. Max avdragsgillt: 2 310 euro/år (inkomståret 2006). Max avdrag/år: 693 euro	Checkerna återlöses för 21 euro styck för en timmes arbete. Statsstöd: 14.30 euro per check = timmes arbete. Låst försäljningspris per timme: 6.70 euro.
Tyskland	Minijobb i hushållet: 10 procent skatteavdrag, max avdrag 510 euro/år. Sänkt social avgift till 13,7 procent. Hushållstjänst, ej som minijobb: 12 procent skatteavdrag upp till max 2 400 euro/år. Hushållstjänst utförd av företag: Skatteavdrag på 20 procent upp till max 3 000 euro/år. Max avdrag: 600 euro/år. Avdrag för vårdbehövande anhörig: Avdrag max 1 200 euro/år. Hantverksjobb, utökad lista 2006: Avdrag på 20 procent för utgifter på max 3 000 euro/år. Max avdrag: 600 euro/år. Jämte vårdavdrag max avdrag: 1 800 euro/år.	Sänkt arbetsgivaravgift på 12 procent behålls för hushållstjänster även efter den 1 juli 2006, då den höjs för alla övriga minijobb (från 25 procent till 30 procent)
Italien	Avdrag med högst 1 820 euro/år (2006) för utgifter för personer som vårdar familjemedlemmar eller släktingar. Normala avdrag för sociala avgifter för tjänsten.	Inget direkt stöd
Österrike	Inget direkt stöd	Inget direkt stöd
Finland	Avdraget får idag uppgå till 2 300 euro per person och år. För att stimulera städbranschen får bara hälften av avdraget gå till reparationer.	För företag finns inget särskilt stöd i dagsläget

Almega, tjänsteföretagens arbetsgivarorganisation, har cirka 8 600 medlemsföretag med sammanlagt 350 000 anställda inom ett 60-tal branscher inom den svenska service- och tjänstenäringen.